

Dąb im. Jana Bażyńskiego przed laty i obecnie

Wysoczyzna Elbląska ze względu na swoje wyjątkowe walory przyrodnicze, krajobrazowe i historyczne objęta została ochroną jako park krajobrazowy pod nazwą Wzniesienie Elbląskie.

Obecnie trwają prace w zakresie opracowania planu zagospodarowania przestrzennego tego terenu. Wykonawcą tego planu jest Biuro Studiów i Doradztwa Ekologicznego Ekoprojekt w Gdańsku.

Na obszarze powołanego już parku krajobrazowego znajdują się 2 znane rezerваты przyrody, mające na celu ochronę starodrzewia bukowego i dębowego: Buki Wysoczyzny Elbląskiej i Las Kadyński. Znajduje się tam również około 40 pojedynczych drzew, grup drzew i głazów narzutowych uznanych za pomniki przyrody. Przeważają w nich gatunki z rodzajów: dąb *Quercus*, buk *Fagus*, jesion *Fraxinus* i lipa *Tilia*.

Najstarszym pomnikiem przyrody rosnącym w miejscowości Kadyń, gmina Tolkmicko, województwo Elbląg jest słynny „1000-letni” dąb szypułkowy *Quercus robur* im. Jana Bażyńskiego (Czart 1985, Pacyniak 1967). Autorzy niniejszej notatki dokonali w kwietniu 1987, aktualnego pomiaru obwodu tego pomnikowego dębu na 3 różnych poziomach: przy ziemi, na wysokości 1 m od ziemi i na wysokości 1,30 m od ziemi. Uzyskane wyniki pomiaru porównano z danymi podawanymi przez innych autorów od roku 1899 (Pacyniak 1967). Analiza uzyskanych danych pozwala na obliczenie średniego rocznego przyrostu obwodu tego drzewa w okresie 88 lat pomiędzy 1899—1987. Otrzymano następujące wyniki: przyrost obwodu pnia przy ziemi — 260 cm, co daje średni roczny przyrost obwodu około 3 cm; przyrost obwodu pnia na wysokości 1 m od ziemi — 175 cm, co daje średni roczny przyrost obwodu około 2 cm. W okresie obejmującym 78 lat pomiędzy 1909 a 1987 otrzymano: przyrost obwodu na wysokości 1,30 cm od ziemi — 120 cm, co daje średni roczny przyrost obwodu około 1,5 cm.

Uzyskane wyniki, uwzględniając średni przyrost roczny obwodu dębu im. Jana Bażyńskiego na wysokości 1,3 m pozwalają na określenie przybliżonego wieku tego pomnika przyrody na około 680—700 lat. Potwierdzałoby to obliczenia Pacyniaka z roku 1967, który wówczas szacował wiek tego dębu na 666 lat (Pacyniak 1967).

Przy okazji autorzy notatki zwracają uwagę na duże zagrożenie tego pomnikowego drzewa od spalin z pobliskiej drogi Elbląg—Tolkmicko i ze strony chorób grzybowych drzew. Stwierdzono występowanie włóknouszka płaczącego *Inonotus dryadeus*, syn. *Polyporus dryadeus*. Dodatkowym zagrożeniem dla pomnikowego dębu im. Jana Bażyńskiego jest dowóz zaopatrzenia do stojącego obok niego kiosku gastronomicznego.

Jan Czart, Krzysztof Czart

Czart J. 1985 O zachowanie nazwy „Dąb Jana Bazyńskiego”. Sylwan nr 12 s. 57—60.

Pacyniak C. 1967 Wiek najokazalszych drzew rosnących w Polsce. Sylwan nr 6—7 s. 155—161.

Sikora A. 1980 Osobliwości i zabytki przyrody województwa elbląskiego. KAW — Gdańsk.

Z MIĘDZYNARODOWEJ OCHRONY PRZYRODY

Wykorzystanie obszarów chronionych w nauczaniu ochrony przyrody, międzynarodowa wymiana informacji i doświadczeń

Na całym świecie bardzo szybko wzrasta zainteresowanie problemami kształcenia ekologicznego i socjologicznego. Postuluje się objęcie nim wszystkich grup i warstw społecznych. Świadczą o tym artykuły o tematyce dydaktycznej zamieszczone w czasopismach przyrodniczych zajmujących się dotychczas wyłącznie zagadnieniami biologicznymi czy geograficznymi — w tym problemami ochrony przyrody i ochrony środowiska przyrodniczego — w wydawnictwach książkowych, jak i międzynarodowe konferencje poświęcone dydaktycznym i wychowawczym aspektom ochrony przyrody. Informacje o ważniejszych wydarzeniach w tej dziedzinie zamieszczane są na łamach *Chrońmy przyrodę ojczystą*.

W okresie poprzedzającym dziesiątą rocznicę Konferencji w Tbilisi nasiliła się aktywność mająca na celu dobre przygotowanie do organizowanej w sierpniu 1987 roku w Moskwie Konferencji „Tbilisi plus ten”. W ramach tych przygotowań, po Konferencji w roku 1986 w Kecskemét na Węgrzech (W. Stawiński 1986) odbyła się międzynarodowa konferencja „Volary” w dniach 25—29 maja 1987 roku, w miejscowości Volary na terenie Szumaw w południowo-zachodniej części Czechosłowacji. Zorganizowana została przy współdziałaniu Komisji Edukacji IUCN, zwłaszcza jej Wschodnio-Europejskiego Komitetu, przez Komitet Rolnictwa ČSSR, Państwowy Instytut Ochrony Zabytków i Ochrony Przyrody w Pradze, Regionalny Ośrodek Ochrony Zabytków i Ochrony Przyrody w Czeskich Budziejowicach oraz Dom Techniki i Czeskie Towarzystwo Techników w Czeskich Budziej-